

برپایی یک سنت دیرینه

یلدا یا شب چله برای ما ایرانی‌ها یادآور سنت زیبای دورهمی صله ارحام و تجدید دیدار است؛ رسمی که ریشه در تاریخ چند هزار ساله این سرزمین دارد. آیین کهنی که از مبارزه با تاریکی و سرما و گرایش به سمت نور و روشنایی حکایت دارد. جشنی که به مناسبت تولد خورشید و بیرون آمدن از تاریکی برپا می‌شود. شبی که طولانی‌ترین شب سال است اما سرانجامش به نور و روشنایی گره خورده و همین یک دقیقه سیاهی بیشتر، بهانه‌ای شده تا ما با عزیزان مان گرد هم بیاییم و نشان دهیم این با هم بودن هاست که می‌تواند سیاه‌ترین شب‌ها را هم پشت سر بگذارد و به سمت نور و روشنایی برسد. به همین خاطر شب یلدا و سنت زیبای دورهمی خانواده و فامیل در این شب، یکی از مهم‌ترین سنت‌هایی است که چندین هزار سال در کشورمان قدمت دارد و این ریشه‌های عمیق، باعث شده تا همیشه این سنت را پاس بداریم و شب‌های یلدا در کنار یکدیگر جمع شویم تا سرمای سردترین شب سال را با گرمای محبت و دوستی میان اعضای خانواده و فامیل جایگزین کنیم.

یلدا از منظر کیهانی

شاید برایتان جالب باشد بدانید یلدا از کجا آمده، ایرانیان باستان از کجا می‌دانستند در چرخ و فلک و حرکات کیهانی چه اتفاقاتی رخ می‌دهد و این یک دقیقه فرق یلدا با شب‌های قبل و بعدش را چگونه رصد می‌کردند و متوجه می‌شدند؟ خورشید در حرکت سالانه خود، در آخر پاییز به پایین‌ترین نقطه افق جنوب شرقی می‌رسد که موجب کوتاه شدن طول روز و افزایش زمان تاریکی شب می‌شود، اما از آغاز زمستان یا انقلاب زمستانی، خورشید دوباره به سوی شمال شرقی بازمی‌گردد که نتیجه آن افزایش روشنایی روز و کاهش شب است. از این روز به بعد، مسیر جابه‌جایی‌های طلوع خورشید معکوس شده و دوباره به سوی بالا و نقطه انقلاب تابستانی بازمی‌گردد. آغاز بازگشتن خورشید به سوی شمال شرقی و افزایش طول روز، در اندیشه و باورهای مردم باستان به عنوان زمان زایش یا تولد دیگر باره خورشید دانسته می‌شد، به طوری که آن را گرمای و فرخنده می‌داشتند؛ چراکه ایرانیان یکی از برترین اقوام در نجوم و ستاره‌شناسی بودند و به نوع حرکت خورشید و ماه تسلط علمی کامل داشتند.

زایش مهر

ایرانیان باستان با استفاده از تجربیات و علمی که داشتند، فعالیت‌های خود را با گردش خورشید و تغییر فصول و بلندی و کوتاهی روز و شب و حرکت و قرار ستارگان تنظیم می‌کردند. مردم کشورمان با این اعتقاد که سپیده‌دم شب یلدا ایدمیدن خورشید، روزها طولانی‌تر می‌شوند و تابش نور آیزدی جهان را فرامی‌گیرد، آخرین شب پاییز و اول زمستان را شب زایش مهر یا زایش خورشید نامیدند و از آن زمان تاکنون، برای آن جشن بزرگی برپا می‌شود و به همین دلیل، در آیین زرتشتی، به دهمین ماه سال، دی، به معنای دادار و آفریننده می‌گفتند که در واقع، ماه تولد خورشید بود. در این جشن شبانه اغلب مردم در دورهمی‌هایشان تا بامداد بیدار می‌مانند تا به تماشای طلوع خورشید بنشینند. جشنی که از لازمه‌های آن، حضور کهنسالان و بزرگان خانواده، به نماد کهنسالی خورشید در پایان پاییز بوده است و همچنین خوراکی‌های فراوان برای بیداری درازمدت که همچون انار، هندوانه و سنج، به رنگ سرخ خورشید باشند.

خوراکی‌های یلدایی

یکی از بخش‌های جذاب شب یلدا، خوراکی‌های آن است! میزهای یلدایی اغلب با خوراکی‌های خوش آب و رنگی تزئین می‌شود و رنگ‌های قرمز و نارنجی رنگ غالبی است که در خوراکی‌های یلدایی دیده می‌شود. انواعی از آجیل و خشکبار و میوه‌های خشک از جمله خوراکی‌هایی است که در سفره یلدا گذاشته می‌شود. از آنجایی که در گذشته مردم باستانی نمی‌توانستند میوه‌های تازه را برای طولانی‌مدت نگهداری کنند از خشکبار و میوه‌های خشک شده استفاده می‌کردند. علاوه بر این میوه‌های سرخی مانند انار و هندوانه هم اغلب در سفره‌های یلدا دیده می‌شود. انار حتی در ادیان بزرگ دنیا جایگاه ویژه‌ای دارد. در اساطیر و افسانه‌ها هم ذکر آن رفته است. در دین زرتشتی انار از درختان مینوی است و از عناصر مقدس و خجسته به‌شمار می‌رود. زرتشتی‌ها از شاخه‌ها و میوه آن در مراسم دینی خود استفاده می‌کنند. انار از دید مسلمانان هم میوه‌ای مقدس بوده و در قرآن کریم از آن به عنوان میوه‌ای بهشتی نام برده شده. خوردن این میوه توسط بزرگان دینی توصیه شده است. هندوانه هم مثل انار میوه مخصوص سفره یلدا است؛ این میوه تابستانی علاوه بر سرخی‌اش نمادی از خورشید بوده و یادآور گرمای تابستان و حرارت است. پیشینان ما بر این باور بودند اگر در شب چله هندوانه بخورند؛ در سراسر چله بزرگ و کوچک، از سرما و بیماری در امان خواهند بود.

نگاهی به آداب و رسوم و حکمت‌های گر

یک دقیقه پیش

شب یلدا سنتی با قدمت چند هزار ساله برای با هم

زهره احمدزاده

خبرنگار چار دیواری

شب‌ی که فقط یک دقیقه با شب‌های قبل و بعد از خودش فاصله دارد اما همین یک دقیقه سیاهی بیشتر بهانه‌ای شده برای با هم بودن!

شب‌ی که همه اعضای خانواده و فامیل به خانه مادر بزرگ و پدر بزرگ می‌روند، زیر کرسی جمع می‌شوند و در کنار یکدیگر گل می‌گویند و گل می‌شنوند. برش‌های هندوانه، آجیل شب یلدا، باسلوق‌هایی که مادر و مادر بزرگ با دست‌های خودشان پخته و آماده کرده‌اند. انارهای دان‌شده‌ای که در

